

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus

Palvelualue: Liikuntapalvelut

I. Kuvaus toiminnasta

Liikuntapalvelut vaalii liikuntakulttuuria luomalla edellytyksiä kuntalaisten terveyttä edistävälle liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestelmällä liikuntaa eri kohderyhmille. Liikuntapalveluiden toiminta pohjautuu liikuntalakiin.

Turussa on n. 400 kaupungin ylläpitämää liikuntapaikkaa, joista n. 200 on liikuntapalvelujen vuorojaon piirissä. Liikuntapalvelut järjestää ohjattun liikunnan palveluita sekä itse että ostopalvelusopimuksin eri ikä- ja kohderyhmät huomioiden. Ryhmämuotoisia liikkumaan aktivoivien tuotteita ja palveluita on lapsille ja nuorille kahdeksan sisältäen myös koululiikunnan sekä työikäisille ja ikääntyville 12 erilaista. Omatoimiliikkuja aktivoivat mm. Opiskelija-, Seniori- ja Kimmoke- sekä sarjarannekkeet.

Lisäksi liikuntapalvelut valmistelee avustukset jaettaviksi liikuntaa järjestävillä seuroille ja yhdistyksille niiden toimintaan, koulutuksiin, kehittämishankkeisiin sekä liikuntapaikkojen vuokriin ja investointeihin.

II. Toimintaympäristön muutos

Valtioneuvoston liikuntapoliittinen selonteko (2018) ja hallitusohjelman painopisteet (2019) linjaavat suunnan liikuntapalveluiden toimintaympäristölle. Suurimpina ajankohtaisina muutostekijöinä ovat liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä, liikuntapaikkaverkon supistuminen, väestörakenteen muutoksen vaikutukset liikuntapalveluiden järjestämiseen sekä liikuntakäyttäjymisen polarisoituminen ja nuorten korkea drop out seuratoiminnassa. Lisäksi Koronapandemia on lisännyt liikkumattomuutta ja vähentänyt ohjattuun liikunnan harrastustoimintaan osallistumista.

Liikkumattomuuden kustannukset ovat merkittävät: Turussa n. 117–260 miljoonaa euroa / vuosi OKM:n laskentamallilla arvioiden. Liikunta- ja urheiluseurat ovat kokeneet merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia tappioita keväällä 2020 alkaneen koronaviruspandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vuoksi. Toimintaa on pystytty sopeuttamaan, mutta siitä huolimatta harrastajamäärät ovat merkittävästi laskeneet.

Omatoimiliikunnassa pandemian vaikutukset näkyvät mm. ulkoliikunnan lisääntymisenä sekä digitaalisten palveluiden ja tuotteiden roolin kasvuna. (VLN 2020 ja Olympiakomitea 2020.)

Turun liikuntapaikkaverkko on mittavien päivitysten tarpeessa. Elinkaariensa päässä olevan kahdeksan ydinliikuntapaikan lisäksi kouluverkon dynaamiset muutokset vaikuttavat suuresti vähentäen sisäliikuntasalien ja ulkokenttien määrää sekä näin luovat haasteita niin liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kuin koululiikunnan järjestämiselle. Suurimpana kokonaisuutena poistuu Turun ammatti-instituutin viisi liikuntasalia. Lisäksi vuosien 2021-22 käytöstä poistuu kolme liikuntasalia lopullisesti ja seitsemän liikuntasalia remontin vuoksi useammaksi vuodeksi.

III. Kehittämissuunnitelma

Liikuntapalveluiden toiminta tukeutuu kansallisiin kehittämissuunnitelmiin, joiden tavoitteena on edistää eri ikäisten kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset ja nuoret, perheet, työikäiset ja ikääntyvät. Lasten ja nuorten valtakunnallisiin ohjelmiin lukeutuvat Harrastamisen Suomen malli, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu -ohjelmaan perustuvat Liike-kerhot ja Liikkuva toinen aste. Perheiden osalta toimintaa kehitetään Liikkuva perhe -ohjelmaa hyödyntäen. Työikäisten linjaavana ohjelmana toimii Liikkuva aikuinen ja ikääntyneille Voimaa vanhuuteen -hanke.

Laajaa ja ikääntyvää liikuntapaikkaverkkoa tulee päivittää tulevina vuosina. Liikuntapaikkarakentamisen kehittämiselle suuntaa antaa Pormestarien Turku – Toiminnan vuosikymmen -ohjelmassa mainittu vuonna 2016 tehty kokonaisvaltainen liikuntapaikkaverkkoselvitys ja vuonna 2019 aloitettu liikuntapaikkaverkon päivityssuunnitelma, joka viedään kaupunginvaltuuston päätettäväksi syksyn 2021 aikana. Näiden pohjalta tarkentuvat Turun liikuntapaikkatarjonnan toteutus, rahoitus ja linjaukset lähivuosille.

Osana Pormestarien Turku – Toiminnan vuosikymmen -ohjelman yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanketta luodaan liikkumisen toimenpideohjelma, joka ulottuu liikkumista kannustavan kaupunkiympäristön rakentamiseen. Kärkihankkeeseen ja liikuntapaikkaverkon päivityssuunnitelmaan liittyen uudistetaan myös liikunnan avustusjärjestelmää liikuntaolosuhdeverkon kehittämisen tueksi sekä lajien välisen, sukupuolten ja alueiden tasa-arvon toteutumiseksi.

Vuonna 2019 aloitettu seurayhteistyöprosessi jatkuu myös vuonna 2022. Prosessin tavoitteena on parantaa kommunikaatiota ja yhteistyötä liikuntapalveluiden sekä liikunta- ja urheiluseurojen kesken kuntalaisten liikkumaan aktivoimiseksi. Yhteistyö on vahvasti mukana yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihankkeessa, jossa liikkumisen toimenpideohjelman tavoitteet asetetaan yhdessä seurojen ja yhdistysten kanssa.

Koronaviruspandemian tuomat muutokset väestön liikuntakäyttämiseen ovat luoneet suuren kysynnän digitaalisten palvelujen tarjoamiseen yksilöiden liikkumaan aktivoimiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Syksyllä 2021 pilotoitu HeiaHeia-hyvinvointikampanja on osa käynnissä olevaa digitaalisten kaupallisten liikuntapalveluiden kokeiluvaihetta, joka jatkuu myös vuonna 2022.

IV. Tarvetta kuvaavat tunnusluvut

Palvelujen tarvetta kuvaava tunnusluku	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Avustusta saaneiden liikunta- ja urheiluseurojen lukumäärä	-	-	118	-	-	-	-
Alle 20-vuotiaiden osuus turkulaisissa liikunta- ja urheiluseuroissa (%)	-	-	38,0 %	-	-	-	-
Liikuntaa harrastamattomat 18-79-vuotiaat / FCG Kapa (%)	-	48 %	-	-	-	-	-
Heikko kestävyyskunto 5. luokkalaiset / LIITU (%)	38,0 %	-	39,0 %	-	-	-	-
Heikko kestävyyskunto 8. luokkalaiset / LIITU (%)	31,0 %	-	30,0 %	-	-	-	-

V. Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	2019	2020	2021	2022
Ohjatun toiminnan käyntikerrat yhteensä	47 600	29 600	28 850	48 000
Ostettujen ohjaustoimintojen käyntikerrat	117 100	72 600	45 300	120 000
Tapahtumien käyntikerrat	46 200	15 000	8 000	50 000
Liikuntapaikkojen käyntimäärä	1 663 000	1 072 400	1 100 000	1 600 000
Uimalaitosten käyntimäärä	825 700	525 000	760 000	800 000
Kausituotteiden myyntimäärä (kpl)	10 500	5 200	6 000	11 000
Kausituotteiden myyntimäärä (€)	402 700	195 500	200 000	420 000
Sarjarannekkeiden myyntimäärä (kpl)	26 600	18 900	19 000	27 000
Sarjarannekkeiden myyntimäärä (€)	1 147 900	792 000	800 000	1 150 000
Jaettujen vuorojen lukumäärä	93 600	74 500	76 000	93 000

Alle 20-vuotiaiden osuus tilavarauksista (%)	57 %	58,0 %	60,0 %	60,0 %
Liikuntapaikkojen varausaste arkisin 8-16 (%)	54 %	45,0 %	50,0 %	55,0 %
Liikuntapaikkojen varausaste arki-iltaisain ja viikonloppuisin	72	64,0	65,0	70,0
Liikuntapaikkojen asiakaskyselyn keskiarvo (2018: 3,8)	-	3,90	-	3,90

VI. Toimenpiteet

Toimenpiteet	Vastuuhenkilö
Avustamisen uudistaminen	Markus Kalmari
Lasten ja nuorten liikuntapalvelutuotteet ja harrastamisen Turun malli (Kärkihankekytkös HYA, liikkumisen toimenpideohjelma) (TP)	Esko Halonen
Työikäisten liikuntapalvelut ja niiden kehittäminen: Liikkuva aikuinen (Kärkihankekytkös HYA, liikkumisen toimenpideohjelma) (TP)	Esko Halonen
Ikääntyvien liikuntapalvelut ja niiden kehittäminen: Voimaa vanhuuteen (Kärkihankekytkös HYA, liikkumisen toimenpideohjelma) (TP)	Esko Halonen
Liikuntapaikkaverkon päivitykseen liittyvät tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat sekä muut selvitykset olosuhteista	Oskari Nummi
Seurayhteistyö (kärkihanke kytkös HYA, liikkumisen toimenpideohjelma)	Markus Kalmari
Digitaalisten liikuntapalveluiden kehittäminen	Esko Halonen

VII. Henk.ohj. toimenpiteet

Painopistealue	Toimenpiteet	Vastuuhenkilö
Työ lisää hyvinvointia	Kunta10-toimenpiteiden toteuttaminen onnistuneesti: sosiaalisen pääoman ja yhteisöllisyyden lisääminen ja edistäminen sekä kehittämismyönteisyyden ylläpitäminen	Markus Kalmari
Parempi johtaminen	Tiedonkulku varmistetaan viestimällä kahdensuuntaisesti palvelualueen johtoryhmässä, laajennetussa johtoryhmässä, osastopalavereissa ja henkilökuntapäivillä.	Markus Kalmari
Rakentava ja hallittu muutos	Osallistetaan työntekijöitä aiempaa laajemmin kehittämistyöhön.	Markus Kalmari

VIII. Määrärahat

TOIMINTATULOT (1000 €)

TOIMINTAMENOT (1000 €)

TOIMINTAKATE (1000 €)

4 325

25 025

-20 700